

INGENIEUZE DOORKIJK

SCHUURWONING RIJSWIJK (GLD)

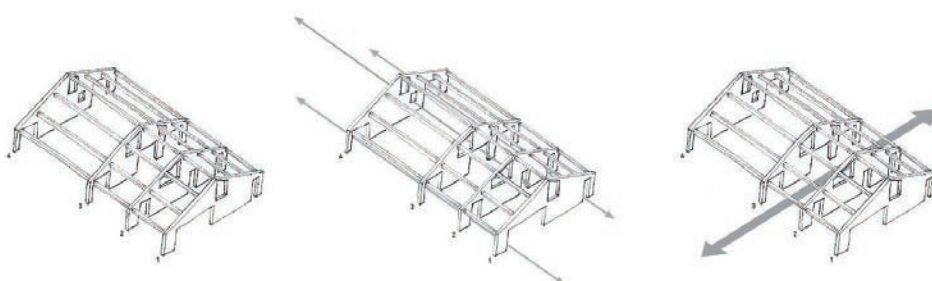
Een oude schuur in de tuin van een monumentale boerderij in het Gelderse Rijswijk heeft plaatsgemaakt voor een strak en modern houten gebouw. Onder één dak bevinden zich een schapenstal, een centrale passage en een appartement. De zonnepanelen bepaalden de beukmaat van de nieuwe zwartgebeitste schuurwoning.

WONING

Woonkamer met keuken en vide in een zee van daglicht.

Drie achter elkaar gelegen compartimenten onder een zadeldak (20,2 x 14 m).

Gelaagde gebouwen, waaraan je telkens nieuwe aspecten kunt ontdekken en die de omgeving optillen.

Ruim tien jaar geleden trokken Marc Oosterhout en Margot van Engelshoven met hun vier kinderen vanuit Bussum naar Rijswijk in de Over-Betuwe. De Rottenburg, een monumentale boerderij uit 1850, werd hun nieuwe onderkomen. Inmiddels is deze hoeve grondig gerenoveerd, evenals de hooiberg en het huisje dat vroeger als opslagruimte diende voor de oogst uit de boomgaard met hoogstamfruitbomen op het 5 ha tellende landgoed.

Woonbestemming Slechts één ander bouwsel was het echtpaar nog een doorn in het oog. Naast het fruithuisje stond een grote vervallen houten schuur met een golfplaten dak. Die schuur uit de jaren 1960 wilden ze graag vervangen. Van Engelshoven: 'We besloten er meteen een meerwaarde aan te geven. Mijn moeder van 79 woont in België. Als ze ooit niet meer alleen wil wonen, zou het mooi zijn als ze hier bij ons kan intrekken. Het nieuwe gebouw moest dus ook een woonbestemming krijgen.' Het echtpaar vroeg architect Ivar van der Zwan van Workshop architecten een ontwerp te maken. Ze kenden hem persoonlijk en waren erg te spreken over een eerder project van hem: de transformatie van een bungalow in Amsterdam waarbij veel hout was toegepast.

Gelaagde gebouwen Van der Zwan zat voorheen in de reclamewereld en pakte op latere leeftijd zijn andere passie op. Hij ging studeren aan de Academie voor Bouwkunst in Amsterdam. Na de master Architectuur had hij enkele jaren een bureau onder eigen naam en vorig jaar sloeg hij de handen ineen met oud-studiegenoten Ard Hoksbergen en Milad Pallesh onder de naam Workshop architecten. Van der Zwan: 'We houden van gelaagde gebouwen, waaraan je telkens nieuwe aspecten kunt ontdekken en die de omgeving optillen. Onze uitgangspunten zijn eigentijdse architectuur - zeker geen ufo's - duurzaamheid en meeontwerpen met context, gebruiker en materiaal. We zijn een ambachtelijke werkplaats met aandacht voor experimenten en vernieuwing.'

Erfadvies Ook in Rijswijk heeft hij geprobeerd de omgeving met respect voor de monumentale context op te tillen. Daarbij moest hij rekening houden met het erfadvies van het Gelders Genootschap, waarin de landschappelijke uitgangspunten voor eventuele bebouwing zijn opgenomen. Verder had de opdrachtgever als belangrijke eis dat het dakoppervlak van de nieuwe schuurwoning moest worden gebruikt voor zonnepanelen, zodat het landgoed qua stroom zelfvoorzienend zou worden. Hoewel de architect duurzaamheid omarmt, is hij uit esthetisch oogpunt geen voorstander van zonnepanelen. 'Die zijn vaak lelijk en opvallend aanwezig. Maar door die eis

zijn we eerst gaan kijken naar wat verkrijgbaar is. Uiteindelijk kozen we voor lange matzwarte panelen van 1.656 x 656 x 35 mm. Met die maat gingen we aan de slag. In feite hebben die panelen de beukmaat van dit gebouw bepaald.'

Bouwteam In een vroeg stadium nam hij contact op met Legemaat van Elst uit Woudenberg. Dit aannemersbedrijf heeft ook de hooiberg en het fruithuisje gerestoureerd. Regelmatig ging de architect naar Woudenberg voor overleg met het bouwteam om vervolgens de tekeningen technisch bij te stellen. 'Zo voorkom je later een moeilijk uitvoerbaar ontwerp. De definitieve tekeningen voldeden daardoor aan mijn esthetische wensen en aan de bouw mogelijkheden van de aannemer. Dat is een prettige en zinvolle manier van samenwerken.' Dick van den Brink, projectleider bij Legemaat van Elst, beaamt de voordelen van een bouwteam, een aanpak waarmee het aannemersbedrijf al meer ervaring heeft. 'Dit was een erg leuk project. We hebben gezamenlijk veel details besproken van constructie, esthetiek, maakbaarheid en duur-

DE OMGEVING MET RESPECT VOOR DE MONUMENTALE CONTEXT OPTILLEN

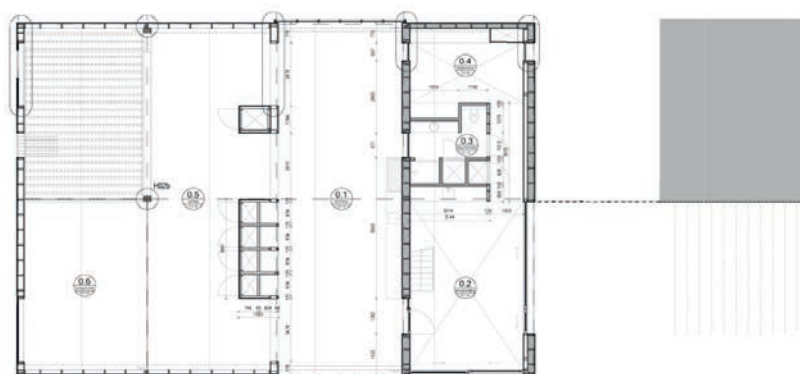
zaamheid. Aangezien het een complex gebouw is, hadden we daarvan bij de uitvoer veel profijt.'

Drie compartimenten De complexiteit blijkt uit het eindresultaat. Van een schuur is absoluut geen sprake meer. Het landgoed is een pronkstuk rijker geworden. Een mooi modern gebouw waarvan inderdaad de gelaagdheid tot in detail is doorgevoerd en dat wordt opgenomen in z'n omgeving. Het bestaat uit drie achter elkaar gelegen compartimenten onder een zadeldak (20,2 x 14 m). De helft van de lengte aan de boomgaardzijde fungeert als schapenstal en als opslagruimte voor hooi en gereedschappen. De andere helft bestaat weer uit twee even grote afzonderlijke delen: het straatdeel als passage door het gebouw en het woondeel aan de voorkant. Vier evenwijdige hsb-panelen - twee ervan aan de uiteinden van het gebouw - verdelen de schuurwoning in deze drie compartimenten. Op die vuren hsb-panelen rusten gelaagde liggers met daartussen spanten ter ondersteuning van het dak. Iedere ruimte telt zeven liggers. In de stal zijn ze 10 m bij 430 x 200 mm en in het straatgedeelte en de woonruimte 5 m bij 135 x 260 mm. Om aan te sluiten

Open gevelbekleding in fijnbezaagd douglas, met een laag zwarte Woodstain.

Plattegrond begane grond.

Het landgoed is een pronkstuk rijker geworden.

op de bestaande bebouwing zijn de nok- (6 m) en dakgoothoogte (2,90 m) van schuurwoning en fruithuisje exact hetzelfde.

Fijnbezaagd douglas Met uitzondering van het woongedeelte, waar de gipsplaatwanden met een stuc-laag zijn afgewerkt, is het gebouw zowel binnen als buiten bekleed met fijnbezaagd douglas (24 x 125 mm). Binnen zijn ze onbehandeld en buiten zijn ze voorzien van een laag zwarte Woodstain. Tijdens een rondleiding wijst Van den Brink erop dat de delen binnen en aan de voor- en achtergevel verticaal zijn aangebracht en aan de zijgevels horizontaal. 'Iedere plank is uit één lengte. De verticale tot de nok is zelfs bijna 6 meter. Ook zijn ze allemaal even breed met eenzelfde tussenruimte. Bijzonder is bovendien het spijkerpatroon. Alle spijkers, met een kopgrootte van 6 mm, zijn in horizontale en verticale lijnen genageld. Ook dat heeft Ivar van der Zwan exact aangegeven op zijn tekeningen. Ieder detail heeft hij tevoren vastgelegd.'

Spannend doorkijkje In tegenstelling tot een standaard-schuur treedt bij dit gebouw het buitenlicht vanuit alle kanten naar binnen. Zo is de centrale straat een soort orangerie geworden. Het dak ervan is van polycarbonaat kanaalplaten van 10 mm dik. Daarboven zitten met tussenruimten horizontale western red cedar balkjes. Het patroon van de balkjes loopt door op het metalen frame van de twee glazen schuifdeuren die toegang bieden tot de straat. Ze zijn even breed als de straat, geplaveid met Waaltjes, en lopen door tot de dakgoot. Doordat de tussenliggende staanders van dat frame en de spanten van het dak allemaal met elkaar in lijn lopen, ontstaat een mooi strak raamwerk dat zich uitstrekt van vloer tot nok tot aan de vloer aan de andere zijde van het gebouw. Ook in alle hsb-panelen zitten ramen en deuren, alle van western red cedar, evenals de onbehandelde dagkanten van de weggewerkte kozijnen. Op sommige plaatsen van buitenaf is het zelfs mogelijk dwars door de schuurwoning heen te kijken. Zo is er vanaf de voorkant een spannend doorkijkje richting de boomgaard achter het gebouw.

Veel daglicht In het appartement met een gewitewasht vuren plafond, bestaande uit een woonkamer met keuken en vide, een bad- en slaapkamer, is eveneens een zee van daglicht. Vanwege het zonnige weer staat vandaag een groot deel van de voorgevel (5,20 x 2,55 m) open. De twee enorme glazen schuifdeuren met western red cedar raamwerk zijn beide op parallelle rails naar één zijde geschoven. Boven deze riante opening ligt een gelamineerde balk, geïntegreerd in het hsb-element. De zijkant van de woonkamer bestaat eveneens uit een volledige schuifpui (4,50 x 2,55 m). Daardoor biedt deze leefruimte in alle jaargetijden uitzicht op het voorliggende terras met platanen en op de zwembad en het gazon met twee voetbaldoelen aan de zijkant. Van Engelshoven: 'Als mijn man thuis werkt, gaat hij 's morgens meestal meteen naar deze ruimte vanwege de rust en de hoeveelheid daglicht. Ook de kinderen studeren hier regelmatig en ontvangen er 's avonds vrienden en vriendinnen. Het gebouw heeft nu al een enorme meerwaarde.'

Waterkerende zonnepanelen Zoals de opdrachtgever aanvankelijk eiste, moest de nieuwe schuurwoning voldoende elektriciteit opwekken voor het hele landgoed. Het is nog te vroeg om te oordelen of dat is gelukt, maar vermoedelijk kan er zelfs stroom aan het net worden geleverd. Dat is te danken aan de zonnepanelen die nu volledig het dak van de schapenstal bedekken. Van der Zwan is erin geslaagd die zwarte panelen zo te integreren dat ze fungeren als waterkerende laag die bovendien qua uitstraling perfect aansluit op het dak van de zwartgebeitste western red cedar delen bovenop het woondeel. Mede hierdoor krijgt de grote variatie in dit bouwwerk uiteindelijk een uniforme uitstraling. •

JOHN EKKELBOOM

CO₂-VOETAFDruk

In het project is 21 m³ hout toegepast (9 m³ vuren, 8 m³ douglas, 4 m³ western red cedar). Dit betekent een CO₂-vastlegging van **14.672 kg**. Het compenseert de uitlaatgassen van een middenklassenauto over **97.807 km** of het jaarlijks elektragebruik van **16 huishoudens**.

Locatie: Prinses Margrietstraat, Rijswijk (Gld) **Opdrachtgevers:** Familie Oosterhout/Van Engelshoven **Ontwerp:** Workshop architecten Amsterdam (*workshop.archi*) **Houtconstructeur:** TEKWOODS hsb-denkers Joure (*tekwoods.nl*) **Aannemer:** Aannemersbedrijf Legemaat van Elst Woudenberg (*legemaatvanelst.nl*) **Douglas, western red cedar:** Van Houwelingen Hout Zeist (*vanhouwelingenhout.nl*) **Houtskeletbouw, vuren:** Trahus Houtskeletbouw Barneveld (*trahus.nl*) **Bruto bouwoppervlak:** 294 m² **Bouwperiode:** December 2015 - juni 2016 **Bouwkosten:** N.B.